

Gustau Nerín:

«Hi ha gent d'oenagés que va d'hotel i avió de luxe»

PÀGINES 8 I 9

Gustau Nerín

Barcelona, 1968. Antropòleg.

«Les polítiques de cooperació són antidemocràtiques»

La solidaritat a l'Àfrica té una cara B que l'antropòleg català destapa en el llibre 'Blanc bo busca negre pobre'. Coneix bé el continent perquè passa la meitat de l'any a Guinea des de fa dues dècades. Al seu parer, la història de la cooperació és la història d'un fracàs.

PER XAVIER MORET

Des de fa uns 20 anys Gustau Nerín viu a cavall entre Barcelona i Guinea Equatorial, on imparteix classes d'història i literatura africanes a la Universitat de Bata. Els seus estudis d'Antropologia han fet que s'interessi per les diferents realitats de l'Àfrica, que coneix bé gràcies a nombrosos viatges pel Senegal, Guinea Bissau, Gabon, Camerun, Níger i altres països. També ha treballat com a consultor de projectes de cooperació. Després d'èxits com *L'antropòleg a l'olla i Guinea Equatorial, història en blanc i negre*, acaba de publicar *Blanc bo busca negre pobre* (La Campana), llibre en el qual critica, amb informació de primera mà, les oenagés i els projectes de cooperació amb l'Àfrica.

-Afirma que no vol criticar els cooperants, però els projectes de cooperació reben una bona garrotada en el seu llibre.

-No es tracta de carregar contra els cooperants. Em consta que molts hi van amb bona intenció. Ells només són la part més visible, els que estan en la frontissa entre dos mons. La responsabilitat que la cooperació no funcioni recau en les institucions internacionals, governs i oenagés. La seva actitud respecte a l'Àfrica és retrògrada.

-Tot i així, ens presenten els cooperants com a herois moderns.

-Com que ja no hi ha herois militars ni màrtirs religiosos, el cooperant s'ha convertit en model d'home bo, ja que acaba convençant la gent que els europeus ajuden els africans.

“

«En el fons, el comportament del cooperant s'assembla al del missioner»

«Hi ha membres d'oenagés que volen en primera i resideixen en hotels de luxe»

Serveix per tapar les polítiques equivocades europees.

-¿Eren millors els missioners d'abans?

-En el fons, són comportaments similars, encara que els missioners tenen una lògica més hipòcrita. Es queden aquí i diuen que per això tot funciona millor.

-Deien que hi anaven a salvar ànimes.

-Els missioners han tingut molt poder en zones rurals africanes. S'han fet una xarxa de clientela, però han marginat els que no estaven amb ells. Hi ha tallers de costura als quals només poden assistir les que van a missa.

-¿És l'Àfrica un cementiri de projectes?

-Ho és. Vas a Dakar i cada any veus els mateixos cartells en els quals institucions internacionals anuncien els mateixos seminaris. Si ho han de fer cada any, senyal que no funciona.

-¿El lema d'aquestes organitzacions podria ser: 'Tot per a Àfrica, però sense Àfrica'?

-Aquesta frase resumeix molt bé les polítiques de cooperació. L'ONU comença marcant doctrina i després la segueixen governs, institucions, oenagés... Les polítiques de cooperació són en el fons tremendament antidemocràtiques. Als africans se'ls imposa la cooperació sense escoltar la seva opinió.

-¿La burocràcia mata?

-La burocràcia de les oenagés és molt complexa i encareix l'ajuda.

Gustau Nerín, a la seu de l'editorial La Campana, dimecres passat.

Hi ha membres d'oenagés que volen en primera, resideixen en hotels de luxe i viatgen en tot terreny amb aire condicionat. Alguns organismes creen un món a part a l'Àfrica en el qual els cooperants es converteixen en l'elit local.

-Alguns cobren sous molt alts.

-Els organismes internacionals paguen a suposats experts salaris astronòmics de fins a 12.000 euros al mes. Ells són els que han de solucionar els problemes d'una gent que, sovint, viu amb menys d'un euro al dia, i la veritat és que no he vist mai que aconseguixin desenvolupar cap país.

-El millor exemple d'ineficàcia és potser el de la font africana.

-És el més estès. Està calculat que una font a l'Àfrica dura entre dues setmanes i un any i mig. És una

misèria, és clar. Les oenagés les inauguren com una gran solució, però ningú es preocupa del manteniment. Es fan la foto i al cap d'un temps ja no funciona.

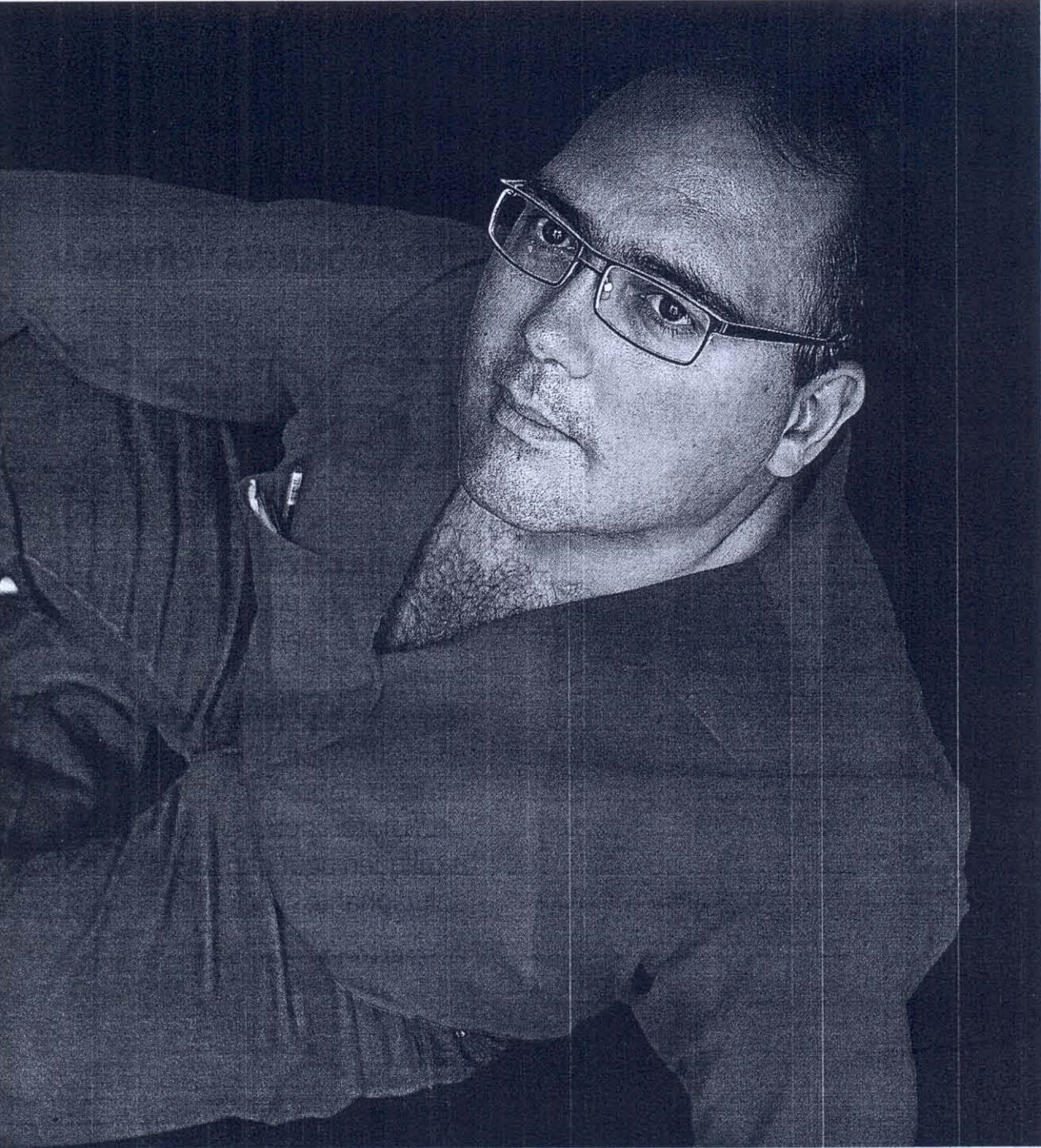
-¿Hi ha altres exemples?

-Doncs també hi ha l'obsessió per l'educació preescolar. Les oenagés veuen que les dones africanes s'emporten els nens al camp i consideren que això no pot ser, que cal escolaritzar-los. S'inaugura una escola que es manté buida i hi ha algú que viu d'això. Àfrica està plena d'aules de preescolar que no funcionen.

-¿Què se'n va fer del paper de platja que donàvem de petits per als xinesos?

-És una pregunta que em faig des de fa molt temps... La sorpresa és que se segueixen enviant coses inservibles.

JULIO CARBÓ

amb el model actual. S'ha d'ajudar l'Àfrica a nivell estructural.

—En el fons, la ineficàcia de les oenagés és una notícia depriment.

—Malgrat tot, hi ha societats africanes que funcionen. Quan hi ha una emergència, elles són les primeres a ajudar. No sóc pessimista, no crec que no es pugui fer res. El que passa és que no es pot fer res per aquesta via.

—¿Tenen les oenagés còmplices a l'Àfrica?

—Hi ha molts ajuntaments o associacions africanes sense pressupost. Per fer alguna cosa han de rebre diners de les oenagés. És més, sovint es creen associacions a mida del que vol determinada oenagé.

—En el seu llibre explica que alguns governs s'inventen trucs per estovar el cor europeu.

—Els africans saben aprofitar-se de la nostra mala consciència. A Gui-

“

«A Guinea Bissau van construir un fort negrer per commoure els europeus»

nea Bissau van construir un fort negrer de pacotilla per commoure els europeus. Il continua existint!

—Es diu que hi ha molta corrupció en la cooperació.

—Hi ha corrupció amb els recursos africans i amb la mateixa cooperació. Hi ha governs que arriben a exigir a les oenagés que paguin per poder vacunar els nens del país.

—En alguns països han de negociar amb les dones dels presidents.

—És cert. Últimament estan de moda les fundacions governamentals amb diners de cooperació exterior, presidides per la dona del president. S'utilitzen com a instruments de propaganda.

—¿Com seria la cooperació ideal?

—S'ha de fer una política econòmica favorable a aquests països, refinançar el deute. El futur de l'Àfrica es decidirà si poden exportar els seus recursos i no inaugurant fonts i latrines. S'ha de canviar l'estructura a fons. Cada vegada hi ha més organismes no governamentals que treballen en aquesta direcció.

—¿Com ho fa la cooperació espanyola?

—També és criticable. Parlen d'enfocament integral, i això vol dir que s'ajuda els països en els quals Espanya té negocis. No és una cooperació desinteressada.

—¿A qui desagradarà més el seu llibre?

—Als que veuen l'ajuda al desenvolupament com una gran indústria. ≡

UN MOMENT

Fer turisme solidari a costa de les arques públiques

Gustau Nerín critica a *Blanc bo busca negre pobre* les caravanes solidàries amb les quals algunes institucions envien ajuda a l'Àfrica. «No sóc l'únic que les critica», afirma. «Una bona part del món de les oenagés hi està en contra. Portar l'ajuda fins a un país llunyà en caravana no és eficaç. Però, és clar, és un instrument de propaganda i l'oportunitat de fer turisme

solidari a costa de les arques públiques. Per això s'hi apunta molta gent».

Passant al cas de Barcelona Acció Solidària, l'oenagé que va ser fundada el 2000 a Barcelona i que el 29 de novembre del 2009 va convertir-se en notícia de primera pàgina al ser segrestats tres dels seus cooperants a Mauritània, Nerín es mostra crític amb la manera en què es va resoldre el segrest, l'agost del 2010. «M'agradaria saber si per alliberar un maurità segrestat per ETA als

Monegres, el Govern espanyol autoritzaria que deixessin anar un pres d'ETA», apunta. «Segur que no, però en canvi va exigir al Govern maurità que alliberés un terrorista a canvi dels ostatges espanyols».

Per Nerín, el turisme de cooperants s'ha convertit en una moda. «Primer moltes oenagés muntaven campaments d'estiu —recorda—, però ara les agències de turisme s'han adonat que aquí hi havia negoci. T'ofereixen una setmana a la platja, visitar la cuina d'una autèntica casa africana i un hospital, pintar una escola... El viatger se sent molt satisfet, però la veritat és que pintar una escola ho poden fer perfectament els africans». —X.M.

—¿Hi ha oenagés creades com un negoci?

—Hi ha hagut diversos casos judicials a Espanya i m'estranya que no n'hi hagi més. És molt fàcil tenir una subvenció i quedar-te uns diners perquè no hi ha transparència.

—¿No pensa que les seves crítiques poden frenar les donacions?

—El que frena les donacions és el cansament de la cooperació. Aquí les oenagés són un fenomen relativament nou, però a França i Alemanya ja fa 50 anys que rutllen i es veu que no acaben de funcionar. Tot això genera un cansament dels donants i dels receptors.

—¿I com podem reconèixer una bona oenagé?

—Jo no tinc cap confiança en la cooperació. Es poden fer coses, però no